

Muuritutkimus ky
Kari Uotila
Metsätie 7 as 2
21620 Kuusisto

MASKUN KANKAISTEN KIVILINNA

KELLARIN 005 KAIVAUKSET

MARRASKUU 1995-HELMIKUU 1996.

Marraskuussa 1995 aloitettiin Kankaisten kivilinnan kellari 005:n kaivaukset. Aluksi tehtiin kellarin kaakkoisnurkkaan 2 x 2 metrin koekuoppa, jonka kaivauskertomus on liitteessä. Koekaivausten perusteella päätettiin kaivaa kokonaan kellarin kulttuurikerrokset, sillä huonetilaan suunniteltiin uuden lämmitetyn lattian rakentamista.

Kaivaukset tehtiin museoviraston valvonnassa ja kaivaustöistä vastasi Muuritutkimus ky:n puolesta FL Kari Uotila ja kaivajina oli kolme Åbo Akademin säätiön palkkaamaa kaivajaa. Maa-aines kaivettiin pääasiassa lapioidella ja seulottiin 5 mm kuivaseulalla tai tarkistettiin pöytäta-son päällä. Kellari 005 jaettiin 2 x 2 metrin ruutuihin, joka on esitetty kartassa. Kaivetun kellarin pituus on noin 9.5 m ja leveys 6.5-6.7 m eli pinta-ala on noin 64 neliötä. Kaivetun maakerroksen paksuus vaihteli 0.3-0.5 metrin välillä, joten kellarista poistettiin kaivauksien yhteydessä noin 25 kuutiota maata, joka kannettiin pois kellarista. Kellarin koillisnurkassa oleva laaja betoni- ja tiilirakenteinen lämmityskattilarakenne jäi vielä paikalleen ja sen alla olevat maakerrokset (lähinnä ruutu E3) jäi vielä tutkimatta. On kuitenkin hyvin mahdollista, että kattilan rakentamisen yhteydessä alueen kulttuurikerrokset ovat jo tuhoutuneet. Kellarin on keskellä etelä-pohjoinen suunnassa kulkeva vanha viemäriputki, jonka kaivamisen yhteydessä maakerrokset olivat rikkoutuneet noin metrin leveydeltä.

Kellarin mittauksen perustana käytettiin 1970-luvulla museoviraston tekemiä mittapiirroksia kellarista, johon liitettiin syksyllä 1995

Viategin huoneisiin tuomat korkeuspisteet, jotka on ilmoitettu +korkeuksina keskiveden pinnasta (mpy).

Kaivaukset tehtiin 2 x 2 metrin ruuduissa, jolla tarkkuudella myös löydöt otettiin talteen. Koekuopan perusteella voitiin havaita, että kellarissa oli kaksi tai kolme selvää kulttuurikerrosta ja kaivauksissa edettiin ruuduittain luonnollisten kerrosten mukaisesti. Kaivauksilla otettiin talteen koko löytöaineisto (MV 96006:1-82) ja lisäksi kolme maa-näytettä makrofossiilinäytteiden tutkimukseen ja yksi näytesarja ruudusta A1 luonnollisista savi- ja hiekkakerroksista siitepölyanalyysien tekoa varten.

Kellarissa 005 oli ennen kaivausten alkua molemmilla seinustoilla lahonneiden ja vielä pystyssä olevien puulaarien osia ja keskellä kellaria oli viemärikaivannon vierellä ylöskaivettu sekoitemaakumpare, joka kaivettiin pois ensi vaiheessa. Kellarin kaivaus eteni niin, että ensin marraskuussa tehtiin erilliset koekuopat kellarin kaakkois- ja luoteiskulmiin (liite), jonka jälkeen kaivettiin esiin kellarin keskellä oleva viemäri linja ja sen jälkeen aloitettiin koskemattomien alueiden arkeologinen kaivaus, joka tapahtui pääasiassa tammikuussa 1996. Noin 60 neliön kokoinen kellaritila 005 on kaivettu kokonaan luonnolliseen maakerrokseen (hiekkamoreeni) saakka.

Pintakerros

Kellaritilasta poistettiin marraskuussa 1995 irtonainen puuaines ja kellarin keskellä oleva selvästi sekundaari maa-aines, jonka jälkeen huoneen lattiana oleva puulastukerros ja sekoittunut maalaatia vaaittiin. Kellarin lattia laski kohti kaakkoisnurkkaa niin, että luoteisosassa oviaukon edustalla korkeus oli +10.62--+10.72 ja lounaisosassa +10.51--+10.53 ja alimpana kaakkoisosassa korkeudella +10.28--+10.31.

Pintakerroksena poistettiin likainen multamaa ja puulastukerros,

jonka paksuus oli länsiosassa noin 10 cm ja itäosassa 1-2 cm. Pintamaan alta tuli kauttaaltaan esiin sekundaarinen savikerros, joka nimettiin kerrokseksi yksi.

Kerros yksi (savimaa)

Saven pinta oli pintamaan tavoin selvästi painunut kohti kaakkoa, sillä savi oli luoteiskulmalla korkeudella +10.60, josta se laski lounaisnurkkaan korkeudelle +10.44 ja siitä kaakkoisnurkkaan korkeudelle +10.28-+10.30. Täyttösaven paksuus vaihteli 5-15 cm:n välillä, niin että saven paksuus oli suurempi seinien juurella ja kellarin eteläosassa. Savi oli aikanaan selvästi levitetty koko kellarin alueelle jonkinlaiseksi lattiapinnaksi.

Kerros kaksi (tiilimurska ja laastikerros)

Kellarin eteläosassa kartalla merkityllä alueella oli savikerroksen alla multamaakerros, jossa oli erittäin runsaasti tiilimurskaa ja laastia. Kerros rajautui selvästi matalammalla olevaan kellarin eteläosaan, jossa kerroksen paksuus oli noin 15-20 cm kun taas keskellä kellarin (esim ruudussa C2) kerroksen paksuus oli noin 2-5 cm. Kerroksen pinta on noin korkeudella +10.30-+10.35 ja alareuna ulottuu syvimmillään korkeudelle +10.04 mpy. Maakerros kaivettiin kellarin alueelta kerroksena kaksi. Kerroksen pinnassa ja osin kerroksen sisällä oli paikoin ohut hiilikerros, joka ei kuitenkaan muodostanut yhtenäistä tasoa, vaan oli kerrostunut täytön yhteydessä.

Kerroksena 2b kaivettiin ruudusta A1 kivillä rajattu pohjahiekkaan kaivettu jätemaakuoppa, joka ulottui korkeudelle +9.72-+9.82 mpy eli ympäristöönsä noin 25-35 cm syvemmälle. Kuoppaa reunusti yksi vinoitain asetettu kivi. Kuopasta tuli useita pullolasien paloja, joka viittaa kuopan käyttöön jonkinlaisena jätemaakuoppana.

Kerros kolme (tumma savimaa)

Kerroksien yksi ja kaksi alta tuli koko kellarin kattava tumma savimaakerros, jossa oli paikoin runsaastikin hiiltä ja humusmaata. Kerros kaivettiin numerolla kolme. Kerroksen paksuus oli keskimäärin 5-10 cm. Kerroksen pinta oli eteläosassa korkeudella +10.04--+10.08 ja kerros nousi kohti korkeudelle +10.30. Kerroksen pohja oli kellarin eteläosassa korkeudella +9.99-10.01 ja nousi kohti pohjoista korkeudelle +10.22 mpy.

Kerroksessa kolme oli kaikkiaan kolme kivirakenteeksi tulkittavaa kivilatomusta, joista selvin rakennusosa oli ruuduissa C1 ja D1 ollut laaja kiviladelma, joista osa kivistä oli kiinnitetty toisiinsa laastilla. Ladelmassa oli useita kalkkikiviä, jotka olivat ladelmassa selvästi sekundaarikäytössä. Kalkkikivien joukossa oli useita tasapintaisia luonnonkiviä, joka osoittaa, että ladelmaan on käytetty sekä rakennuskiviä että kalkkikiviä samanaikaisesti. Kerroksen kolme humuksen sekainen savimaa ulottui kiinni kiviin, mutta samaa maainesta oli myös kivien alla (kaivauskerros 3b).

Toinen lattialadelman osa tai jonkin puurakenteen perustus oli ruudussa C3, jossa oli yksi suurikokoinen kalkkikivi ja sen ympärillä ladottuina muutama luonnonkivi. Myös näiden kivien alle ulottui savimaakerros, joka kaivettiin kerroksena 3b.

Kolmas kiviladelma tuli esiin pohjoisseinän oviaukon edustalta, josta poistettiin kerroksesta yksi esiin tulleet kaksi askelmakiveä, joiden alla oli kerroksen kolme savimaakerros ja sen alta tuli esiin savimaakerros (kerros 3b), jonka pohjalla oli vaihtelevan kokoisia luonnonkiviä, jotka rajautuivat nykyiseen oviaukkoon sivusuunnassa, mutta jatkuivat portaikon perustuskivien alle ja kohti pohjoista. Kivilatomus oli tehty suoraan luonnollisen hiekkakerroksen (kerros 4.) päälle ja ilmeisesti kivet ovat aikojen kuluessa painuneet hiekkakerrokseen. Tämä viittasi siihen, että kivilatomus oli nykyistä tiilistä oviaukkoa ja portaikkoa vanhempi rakennusosa.

Kerros neljä (luonnollinen savi-hiekka-moreenikerros)

Marraskuussa 1995 kaivetun ruudun A3 perusteella voitiin havaita, että kellarin alueella on paikoin luonnollisia savikerroksia hiekkakerroksen päällä. Sama tilanne jatkui myös muualla kellarissa niin, että luonnollisessa kerroksessa oli eteläosassa - lähinnä ruuduissa A1-3 ja B1-3 hienon rantahiekan ja saven sekaisia kerroksia ja ruuduista B1-3 pohjoisempaan päin suurten maakivien pohjoispuolella oli maa-aines pääosin hiekka-moreenia, jossa oli useita maakiviä moreenin joukossa. Luonnollisen maan korkeus oli kellarin eteläosassa korkeudella +9.87-+9.90 ja pohjoisosassa korkeudella +10.27. On mahdollista, että kellarin rakentamisen yhteydessä on kellarin pohjoisosasta poistettu ylimmät luonnolliset kerrokset, kuten hieno hiekka- ja savikerros. Sen sijaan eteläosassa ovat ilmeisesti säilyneet myös ylimmät hiekka- ja savikerrokset, joissa on näkyvissä myös ylimmät tulvakerrokset. Alueen luonnonhistorian selvittämiseksi otettiin ruudusta A1 maanäytteet siitepölyanalyysiä varten.

Kellarin itäseinän edustalla ruuduissa B3-D3 oli säilynyt alkuperäinen hiekkamaa ympäristöään alempana ja tämä matala painanne jatkui kohti eteläseinää, ja seinässä olevaa seinän läpi johtavaa kiviseinäistä aukkoa, joka kaivettiin esiin jo koekaivausten yhteydessä. Tämä kaikki viittasi siihen, että jo kellarin rakentamisvaiheessa on suunniteltu kellarin kuivattamista, johon on siis liittynyt itäseinän edustan matala painanne - jonkinlainen oja - ja siihen liittyvät selvä aukko eteläseinässä.

Maakerrosten suhde muurattuihin rakenteisiin

Koko kaivausalueella oli vallitseva piirteenä se, että kaikki kolme kulttuurikerrokseksi tulkittua maakerrosta jatkuivat kiinni muurattuihin seiniin, eli ne ovat syntyneet vasta muurirakentamisen jälkeen. Kellarin pohjoisosassa oli lisäksi viitteitä siitä, että myös alkuperäistä hiekkamaata oli kaivettu pois seinien rakentamisen

yhteydessä.

Yhteenveto

Kellarin 005 kaivaukset olivat pinta-alaltaan poikkeuksellisen suuri - tutkittu alue on noin 60 neliötä - mutta kaivauskerrosten paksuus oli vain noin 30-50 cm. Kerrosten löytöaineistossa suurimman ryhmän muodostivat eläinten luut ja toisen suuren ryhmän muodostivat vihertävät pullolasin palat. Joukossa oli myös punasavikeramiikkaa, joka ajoittuu pääosin 1700-1800-luvulle. Muu ajoittava esineistö oli pääosin 1700-1900-luvuilta (kuten muutama liitupiipun varren katkelma ja tasolasin palaset), mutta oviaukon edustalta ruudusta E2 kerroksesta 3. löydettiin yksi mahdollisesti jo keskiajalle tai 1500-luvulle ajoittuva lasitetun kivisavi-astian seinäpala.

Kellarin poikkeuksellisimman löytöaineiston muodosti noin kymmenkunta todennäköisesti virolaista alkuperää olevaa työstettyä kalkkikiveä, joiden rinnakkaiskappaleita on esimerkiksi ensimmäisen ja toisen kerroksen välisessä suuressa kiviportaikossa askelkivinä. Kellarissa kalkkikivet olivat selvästi sekundaarikäyttöisinä ja ne olivat 1700-1800-luvulle ajoittuvassa maakerroksessa (kerros kolme) ja myös niiden alta kaivettu savimaa (kerros 3b) ajoittuneen samalle ajalle. Myös portaikon kivet ovat erittäin todennäköisesti sekundaarikäytössä porrasaskelmina.

Kellarin maakerrosten historia vaikuttaa siltä, että kivikellarin rakentamisen yhteydessä on ainakin kellarin pohjoisosasta poistettu hiekkakerroksia. Muuten rakennustyöt on aloitettu suoraan luonnollisen kovan maan päällä. Rakennustöiden yhteyteen ja vanhimpaan vaiheeseen kuuluu pohjoisseinän oviaukon edustalla oleva kiviladelmä. Tummaski värjäätynyt saven ja humuksen sekainen maakerros on kertynyt kellarin lattialle vähitellen ja tämän vaiheen aikana on tehty ainakin paikoin jonkinlainen lattialadelmä (C1-D1), jossa on käytetty sekundaaristi vanhempia kalkkikivifragmentteja. On mahdol-

lista, että tumma savimaakerros ei ole kellarin vanhimpia kerroksia vaan, että vanhemmat kerrokset on poistettu 1700-1800-luvun korjaustöiden yhteydessä ja vasta sen jälkeiset kellarin maakerrokset ovat säilyneet.

Savimaan päälle on tehty eteläosaan (matalammalla ollut osa) laasti ja tiilimurskatäyttö ja myöhemmin koko kellariin on tehty savitäyttö, jonka päälle oli tehty suuret puulaarit.

Kokoavasti voidaan todeta, että kellarin 005 kaivauksilla saatiin esiin tyypillistä 1700-1800 -luvun esineistöä. Yhdessä sekundaari-käyttöisten kalkkikivien kanssa löytöaineisto viittaa siihen, että kellarin lattia on kaivettu puhtaaksi jo aikaisemmassa vaiheessa - todennäköisesti 1700-luvulla.

Kuusistossa 12.3.1996.

FL Kari Uotila

Muuritutkimus ky
Kari Uotila
Metsätie 7 as 2
21620 Kuusisto

KANKAIS GÅRD, MASKU
UTGRÄVNINGANA I STENSLOTTET
KÄLLAREN 005
NOVEMBER 1995-FEBRUARI 1996

I november 1995 inleddes utgrävningarna av källare 005 i Kankais stenslott. Arbetet inleddes genom att gräva en provgrop på 2 x 2 m i källarens sydöstra hörn, vars utgrävningsrapport är bilagd. På basen av vad som påträffades, och på grund av att källarens nya golv kommer senare att förses med värme-element, beslöts att hela källarens kulturlagersserie skall utgrävas.

Utgrävningen utfördes under påsyn av Museiverket, som ansvarig för utgrävningen fungerade för Muuritutkimus ky FL Kari Uotila, och för själva utgrävningsarbetet svarade tre av Stiftelsen för Åbo Akademi avlönade personer. Materialet grävdes i huvudsak med spadar och torrsållades med ett 5 mm såll eller granskades på en bordyta. Källaren indelades i rutor på 2 x 2 m (se kartan). Källarens längd är ca. 9.5 m och bredd 6.5 - 6.7 m, vilket ger en areal på ca. 64 m². De utgrävda och bortförda lagrens tjocklek varierade mellan 0.3 - 0.5 m, med andra ord avlägsnades inalles ca. 25 m³ material ur källaren. Det stora betong- och tegelfundamentet för värmepannan i källarens nordöstra hörn förblev än så länge orört, och jordlagren under den (ruta E3) undersökta. Troligen har kulturlagren i rutan förstörts under byggandet av fundamentet och värmepannan. I mitten av källaren går ett gammalt avloppsrör från norr till söder, och kulturlagren är förstörda i dess riktning på en bredd av ca. en meter.

Som grund för mätningen av källaren användes Museiverkets ritningar från 1970-talet, vilka kompletterades med de höjdpunkter, som Viatek Oy under hösten 1995 mätte och utmärkte i källaren, angivna som + - värden meter över havsytan (möh).

Utgrävningen utfördes i rutor på 2 x 2 m, vilket också är den

noggrannheten, med vilken de tillvaratagna fynden katalogiserades. Av provgruppen framgick det, att källaren omfattar två eller tre tydliga kulturlager, och grävningens arbetet utfördes ruta för ruta enligt lagrens naturliga gränssytor. Under arbetet tillvaratogs hela fyndmaterialet (MV 96006:1-82), tre jordprover för makrofossilanalys samt en provserie i rutan A1 ur de naturligt avsatta ler- och sandlagren för mikroffossilanalys.

Vid utgrävningens början fanns i källaren längs bägge långväggarna delvis förmultnade, men ännu upprättstående rester av trälåror, och i mitten av källaren, bredvid avloppsröret, en hög uppgrävd blandjord, vilken avlägsnades under den inledande utgrävningen.

Utgrävningen inleddes genom att i november gräva två provgröpar i källarens sydöstra respektive nordvästra hörn, varefter det gamla avloppsröret i källarens mitt grävdes fram. Därefter inleddes de arkeologiska utgrävningarna i de orörda delarna av källaren, vilket skedde i januari 1996. Källaren 005 på ca. 64 m² är nu i sin helhet utgrävd ända till det naturligt avsatta bottenmaterialet (sand/morän).

Yttagret

I november 1995 avlägsnades ur källaren det lösa trä materialet samt den tydligt sekundära högen av blandjord i mitten av källaren. Efter detta avvägdes golvytan, som bestod av ett lager träflis och trampad lerjord. Källarens golv stupade åt sydost så, att höjdvärdet i nordväst vid dörröppningen var +10.62 - +10.72 möh, i sydväst +10.51 - +10.53 möh och lägst i sydost +10.28 - +10.31 möh.

Som yttagret avlägsnades det nyssnämnda materialet, vars tjocklek var i den västra delen ca. 10 cm och i den östra 1 - 2 cm. Under yttagret kom det fram ett enhetligt lager sekundär lera, vilket namngavs som

lager 1.

Lager 1 (lerjord)

Ytan av lerjorden stupade i likhet med ytlagret tydligt åt sydost, emedan leran var i nordväst på höjdnivån +10.60, varifrån den stupade åt sydväst till nivån +10.44 och vidare åt sydost till nivån +10.28 - +10.30 möh. Lagrets tjocklek varierade mellan 5 - 15 cm så, att den var tjockast vid murarna och i källarens södra del. Leran har uppenbarligen införts i källaren som golvmaterial.

Lager 2 (tegelflis och murbruk)

I källarens södra del (se kartan) fanns det under lerlagret ett humusjordlager blandat med tegelflis och murbruk. Lagret avgränsades till den lägre, södra delen av källaren, där lagrets tjocklek var 15 - 20 cm, medan den i källarens mitt (t.ex. rutan C2) var 2 - 5 cm. Lagrets yta befann sig på nivån +10.30 - +10.35, och dess understa gränsyta vid +10.04 möh. Jordlagret grävdes som lager 2. På lagrets yta och delvis inpackad i materialet upptäcktes lager av träkol, som inte bildade en enhetlig yta, utan som har blandats i materialet under påfyllnaden.

Som lager 2b grävdes i rutan A1 en med stenar avgränsad, i bottensanden grävd avfallsgrop, med ett djup till nivån +9.72 - +9.82 möh, det vill säga 25 - 35 cm lägre än sin omgivning. Gropen har kantats med en snedlagd sten. Ur gropen tillvaratogs ett stort antal bitar av buteljglas, vilket tyder på användning som avfallsgrop.

Lager 3 (mörk lerjord)

Under lagren 1 och 2 fanns ett enhetligt, mörk jordlager, som täckte hela källararealen, med ett ställvis starkt inslag av träkol och humusjord. Materialet grävdes som lager 3. Lagrets tjocklek varierade mellan 5 - 10 cm. Lagrets yta befann sig i den södra delen på nivån +10.04 - +10.08 och steg norrut till nivån +10.30 möh. Lagrets understa gränsyta var i söder på nivån +9.99 - +10.01 möh och steg likaledes norrut till nivån +10.22 möh.

I lager 3 fanns tre stenläggningar, vilka kunde tolkas som delar av en byggnadsstruktur. Den tydligaste var den omfattande stenläggningen i rutorna C1 och D1, i vilken en del av stenarna var fästa i varandra med murbruk. Stenläggningen innehöll flera tydligt sekundära kalkstensblock. Bland kalkstensblocken fanns ett antal bergartsblock med raka, bearbetade ytor, vilket tyder på att stenläggningen har anlagts genom att använda både primärt och sekundärt byggmaterial samtidigt. Den humusblandade humusjorden i lager 3 var i kontakt med stenarna, men samma material fortsatte även under stenarna (lager 3b).

En annan del av en golvanläggning, eller möjligen en grund till en trästruktur, fanns i rutan C3, och bestod av ett stort kalkstensblock omgärdad av smärre bergartsblock. Lager 3b fortsatte även under denna struktur.

Den tredje stenläggningen kom fram innanför dörröppningen i norra väggen, varifrån avlägsnades de två trappstenarna ur lager 1. Under dessa fanns det mörka lermaterialet i lager 3, och under den lager 3b, i vilken stenfragment av olika storlekar kunde upptäckas.

Förekomsten av stenfragment avgränsades i sidled av den nuvarande dörröppningen, men fortsatte under trappuppgångens grundstenar och vidare norrut. Stenläggningen var anlagd direkt på den naturligt avsatta sanden (lager 4), och stenarna har uppenbarligen med tiden

tryckts ner i sandlagret. Allt tyder på, att stenläggningen tillhör en äldre byggnadsdel än den nuvarande dörröppningen och trappuppgången.

Lager 4 (naturligt avsatt ler-sand-morän -lagerserie)

Enligt provgruppen i rutan A3 framgick det, att det i källaren fanns naturligt avsatta lerlager på sandlagret. Läget var likadant i källarens övriga delar sålunda, att den naturligt avsatta lagerserien bestod i söder - främst i rutorna A1-3 och B1-3 - av omväxlande lager av fin sand och lera, och i rutorna B1-3 och norrut om de större lösa blocken bestod materialet av en sandig morän med inslag av ett antal erratiska block av lokal bergart. Höjdnivån för det naturligt avsatta materialet var i källarens södra del +9.87 - +9.90 möh och i norr på nivån +10.27 möh. Det är möjligt, att den rytmiska lagerserien av ler- och sandmaterial har avlägsnats från den norra delen under byggnadsarbetena. Däremot har dessa bevarats i källarens södra del, likasom de översta svämlagren med material, som härstammar från den intilliggande ån.

Ur rutan A1 togs en serie jordprover för mikrofossilanalys för att utreda områdets tidiga naturalhistoria.

Invid källarens östra vägg i rutorna B3 - D3 befann sig det naturligt avsatta sandlagret på en lägre nivå än i omgivningen, och denna sänka fortsatte mot den södra väggen och den stenbelagda öppningen i dito, som grävdes fram under den inledande provgrävningen. Detta visar, att källarens dränering har planerats redan under dess byggande med tillhörande åtgärder i form av utnyttjandet av sänkan och byggandet av öppningen i den södra väggen.

Jordlagrens förhållande till de murade strukturerna

I hela utgrävningsområdet var den bestämmande egenskapen den, att alla de tre som kulturlager tolkade jordlagren befann sig i direkt kontakt med de murade väggarna, vilket klart visar, att de har bildats efter murarnas byggande. I den norra delen fanns dessutom indikationer på att naturligt avsatt material har bortförts i samband med byggandet av väggarna.

Sammandrag

Arealen av utgrävningen i källaren 005 var ovanligt stor - det undersökta området är ca. 64 m² - men detta kompenseras av att de utgrävda lagrens tjocklek var bara 30 - 50 cm. Den största gruppen i fyndmaterialet från lagren är djurben, tillsammans med den stora gruppen bitar av grönt buteljglas. Bland fyndmaterialet fanns även rödlerkeramik, som kan i huvudsak dateras till 1700-1800 -talen. Det övriga daterande materialet var i huvudsak från 1700-1900 -talen (t.ex. några avbrutna kritpipskraft och bitar av skivglas), men vid dörröppningen i rutan E2 ur lager 3 återfanns en väggbitar ur ett kärl av glaserat stengodskeramik, som kan dateras till medeltiden eller 1500-talet.

De mest avvikande fynden i källaren bestod av ett tiotal bearbetade kalkstensblock av möjligen estniskt ursprung, vilka har sina paralleller som trappstenar i den stora trappuppgången mellan första och andra våningen i slottet.

I källaren var kalkstensblocken uppenbarligen i sekundärt bruk, de fanns i lager 3, som har daterats till 1700-1800 -talen, och även lerjorden under dem (lager 3b) kan tolkas härstamma från samma period. Blocken i trappan är med stor sannolikhet även de i sekundärt

bruk i sin funktion som trappstenar.

Jordlagrens historia i källaren antyder, att naturligt avsatt material har avlägsnats åtminstone i källarens norra del vid byggandet av stenkällaren. För övrigt har byggnaden anlagts direkt på den naturliga, väl bärande markytan. Stenläggningen vid den norra väggen innanför dörröppningen hör tidiga byggnadsarbeten och den äldsta byggnadsfasen till. Det mörkfärgade, med humusjord och lera blandade jordlagret har lagrats i källaren under tidens lopp, och under denna period har åtminstone en partiell stenläggning anlagts (C1-D1), varvid äldre kalkstenar har använts. Det är möjligt, att det mörka lerjordlagret inte representerar källarens äldsta lager, emedan dessa kan ha avlägsnats vid reparationer under 1700-1800 -talen med påföljden, att endast yngre jordlager har bevarats.

På lerjorden har i källarens södra (lägre) del utförts en påfyllnad av byggnadsrester, och senare har hela källaren fått ett enhetligt lerlager till golv, och på denna byggdes de stora trälårarna.

Som sammanfattning kan det konstateras, att fyndmaterialet representerar väl en omgivning typisk för 1700-1800 -talen.

Tillsammans med de i sekundärt bruk funna kalkstensblocken visar den, att källarens golv har grävts och ersatts med färskt material under ett tidigare skede, sannolikt under 1700-talet.